

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – ministerija) teikia svarstyti:

1) Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 11¹, 14, 18, 21, 24 ir 33 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 6¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Ligos ir motinystės įstatymo projektas);

2) Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektas, toliau kartu – Įstatymų projektai).

I. Sprendžiama problema	<p><u>Ligos ir motinystės įstatymo projektas</u> parengtas atsižvelgiant į tai, kad:</p> <p>1) dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbto karantino ir ekstremaliosios situacijos Lietuvos Respublikos darbo kodekso 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu atveju daliai asmenų buvo paskelbta prastova, o savarankiškai dirbantiems asmenims – apribota veikla, dėl šių nuo jų tiesiogiai nepriklaususių priežasčių sumažėjo jų pajamos, kurios vertinamos apskaičiuojant kompensuojamąjį uždarbį, pagal kurį apskaičiuojamos motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokos, ir dėl to jie gauna mažesnes nurodytas išmokas, palyginti su situacija, jei dėl pandemijos Lietuvos Respublikos Vyriausybė nebūtų paskelbusi karantino ir ekstremaliosios situacijos ir taikiusi ūkinės veiklos apribojimų;</p> <p>2) dėl teisinio neapibrėžtumo praktikoje kyla problemų nustatant pavojingą užkrečiamąją ligą sergančius ir kartu su jais darbovietėje nedirbančius asmenis, su kuriais kontaktas yra neišvengiamas (būtinai);</p> <p>3) siekiant teisinio aiškumo, būtina tiksliau apibrėžti, kokios savarankiškai dirbančių asmenų gaunamos pajamos neturi įtakos apskaičiuojant ir skiriant jiems ligos, motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokas.</p> <p><u>Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektas</u> parengtas atsižvelgiant į tai, kad dėl taikomų veiklos apribojimų ūkio subjektams, siekiant suvaldyti pandemiją, asmenims sunku išlikti darbo rinkoje, jie dažniau keičia darbus, tačiau, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalimi, nutrauktos nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimas jiems gali būti atnaujintas tik vieną kartą, todėl jie nėra skatinami grįžti į darbo rinką. Siekiant skatinti asmenis aktyviau grįžti į darbo rinką, siūloma pakeisti nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimo atnaujinimo teisinį reguliavimą, numatant papildomą kartą bedarbiams atnaujinti nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimą.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p><u>Ligos ir motinystės įstatymo projektu</u> siūloma:</p> <p>1) Alternatyviai skaičiuoti kompensuojamąjį uždarbį asmenims, kuriems Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbto karantino ir (ar) ekstremaliosios</p>

situacijos metu buvo paskelbta prastova ir kurių buvimo prastovoje laikotarpis ar jo dalis patenka į išmokos skaičiavimo laikotarpį. Tokiu atveju kompensuojamasis uždarbis, pagal kurį nustatomi motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų dydžiai, bus apskaičiuojamas pagal asmens draudžiamąsias pajamas, turėtas nuo 2019 m. vasario 1 d. iki 2020 m. sausio 31 d. Taip pat bus apskaičiuojamas kompensuojamasis darbo užmokestis pagal asmens draudžiamąsias pajamas, turėtas per paeiliui einančius 12 kalendorinių mėnesių, buvusių iki praeito kalendorinio mėnesio prieš teisės gauti motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmoką atsiradimo mėnesį. Apskaičiavus abiejų laikotarpių kompensuojamojo uždarbio dydį, motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos bus apskaičiuojamos pagal didesnę kompensuojamąją darbo užmokestį;

2) savarankiškai dirbantiems asmenims, kurių kompensuojamojo užmokesčio skaičiavimo laikotarpis patenka į laikotarpius nuo 2020 m. vasario 26 d. iki 2021 m. birželio 30 d., kuriais Lietuvos Respublikos Vyriausybė buvo paskelbusi ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir (ar) jos plitimo grėsmės, kompensuojamasis uždarbis, pagal kurį nustatomi motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų dydžiai, apskaičiuojamas pagal savarankiškai dirbančio asmens nuo 2019 m. vasario 1 d. iki 2020 m. sausio 31 d. turėtas pajamas iš sporto, atlikėjo veiklos, pagal autorines sutartis ir individualios veiklos ir deklaruotas draudžiamąsias pajamas iš individualios veiklos, nuo kurių sumokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokos. Jeigu savarankiškai dirbančio asmens kompensuojamasis uždarbis, apskaičiuotas pagal nuo 2019 m. vasario 1 d. iki 2020 m. sausio 31 d. turėtas / deklaruotas ir sumokėtas socialinio draudimo įmokas yra didesnis už kompensuojamąjį uždarbį, apskaičiuotą pagal asmens draudžiamąsias pajamas, turėtas / deklaruotas ir sumokėtas per paeiliui einančius 12 kalendorinių mėnesių, buvusių iki praeito kalendorinio mėnesio prieš teisės gauti motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmoką atsiradimo mėnesį, motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos apskaičiuojamos pagal didesnę kompensuojamąją uždarbį;

3) atsižvelgiant į tai, kad reikės perskaičiuoti jau paskirtas motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokas ir tam prireiks atskiro asmenų kreipimosi, asmenys dėl gautos / gaunamos motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos perskaičiavimo turės kreiptis ne vėliau kaip iki 2022 m. sausio 1 d., o Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius susidariusią atitinkamos išmokos nepriemoką per vieną mėnesį nuo sprendimo skirti didesnio dydžio motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmoką priėmimo dienos, bet ne vėliau kaip iki 2022 m. vasario 28 d., perves į jos gavėjo asmeninę sąskaitą kredito ar mokėjimo įstaigoje, į kurią pervedama išmoka, kurios nepriemoka apskaičiuota;

4) prastovų laikotarpį asmenims, kurie kreipiasi dėl motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos ir kurių kompensuojamąjį uždarbį apskaičiuojant atsižvelgiama į Darbo kodekso 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytus atvejus, darbdavys patvirtins Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui, o jam per numatytą terminą nepatvirtinus prastovų laikotarpio, darbuotojas galės Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui pateikti dokumentus, įrodančius jo prastovos faktą. Jeigu darbdavys ar darbuotojas nepateiks dokumentų, paskirtos motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokos nebus perskaičiuojamos, o nepaskirtos minėtosios išmokos bus skaičiuojamos pagal Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės

	<p>socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnio 2 dalį;</p> <p>5) atsisakyti sąlygos, besąlygiškai apribojančios darbuotojo, kuris užsikrėtė COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) nuo bendradarbio vykdydamas savo profesines funkcijas, teisę gauti didesnio dydžio ligos išmoką, nustatant, kad didesnio dydžio ligos išmokos mokamos visais atvejais, kai asmuo, kuris Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu vykdydamas savo profesinės veiklos sveikatos, visuomenės saugumo, viešosios tvarkos palaikymo ir (ar) švietimo srityje (srityse) funkcijas, kurias vykdant neišvengiamas (būtinąs) kontaktas su pavojinga užkrečiamąja liga sergančiu asmeniu, susirgo liga, dėl kurios Lietuvos Respublikos Vyriausybė paskelbė ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną;</p> <p>6) supaprastinti Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 11¹ straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių buvimo nustatymą;</p> <p>7) sukonkretinti, kokios asmens pajamos neturi įtakos apskaičiuojant ir skiriant ligos, motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokas.</p> <p><u>Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektu</u> siūloma, kad:</p> <p>1) Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 24 straipsnio 4 dalies 1, 2, 4 ir 13 punktuose nustatytais atvejais nutrauktos nedarbo draudimo išmokos mokėjimas galėtų būti atnaujinamas ne vieną, o du kartus bedarbiams, iš naujo įsiregistravusiems Užimtumo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) per 6 mėnesius po nedarbo draudimo išmokos mokėjimo nutraukimo.</p> <p>2) Nedarbo socialinio draudimo išmokų mokėjimas antrą kartą būtų atnaujinamas bedarbiams, turintiems teisę jas gauti, jeigu iki šio įstatymo įsigaliojimo nutrauktos nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimas jiems jau buvo atnaujintas vieną kartą iki įstatymo įsigaliojimo ir bedarbio statusas suteiktas po įstatymo įsigaliojimo.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Preliminariais ministerijos skaičiavimais:</p> <p>1) <u>Ligos ir motinystės įstatymo projektu</u> teikiama siūlymams dėl:</p> <p>a) motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros kompensuojamojo uždarbio apskaičiavimo tvarkos pakeitimų įgyvendinti reikės apie 8 mln. Eur papildomų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, kurios numatytos ligos išmokoms, susijusioms su COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir (ar) jos plitimo grėsme, mokėti;</p> <p>b) didesnio dydžio ligos išmokų mokėjimo, vykdant profesinės veiklos funkcijas, įgyvendinti 2021 metams reikės apie 900 tūkst. Eur Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, kurias numatyta skirti iš ligos išmokoms, susijusioms su COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir (ar) jos plitimo grėsme, mokėti skirtų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų;</p> <p>2) papildomas lėšų poreikis <u>Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektu</u> siūlomiems pakeitimams įgyvendinti kasmet sudarytų apie 900 tūkst. Eur Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų.</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Pritarus <u>Ligos ir motinystės įstatymo projektu</u> teikiama siūlymams:</p> <p>1) motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokų gavėjams, kurių pajamos sumažėjo dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbto karantino ir (ar) ekstremaliosios situacijos, bus sudarytos prielaidos gauti didesnes išmokas;</p> <p>2) bus garantuojamos vienodos teisės gauti ligos išmoką visiems sveikatos apsaugos, švietimo, visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos palaikymo srityse dirbantiems darbuotojams, supaprastinta duomenų apie asmens susirgimo</p>

	<p>priežastinį ryšį su jo profesine veikla įrodymo tvarka, ligos, motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų apskaičiavimo ir skyrimo teisinis reguliavimas taps aiškesnis.</p> <p>Pritarus <u>Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektu</u> siūlomiams pakeitimams, Užimtumo tarnyboje bedarbiais registruoti asmenys įgis teisę į nedarbo draudimo išmokos mokėjimo atnaujinimą antrą kartą, išplečiant jų socialinę apsaugą nedarbo atveju ir taip skatinant jų motyvaciją integruotis į darbo rinką.</p>
--	---

Konkrečios Įstatymų projektuose nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdintos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su Įstatymų projektais teikiamame Įstatymų projektų aiškinamajame rašte.

Priėmus įstatymus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Įstatymų projektai patikslinti įvertinus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. balandžio 2 d. išvadoje Nr. NV–619 pateiktas pastabas ir pasiūlymus ir darbo tvarka suderinti su Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės specialistais.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Ligos ir motinystės įstatymo projektą parengė ministerijos Socialinio draudimo skyriaus vyriausioji specialistė Donata Telišauskaitė-Čekanavičė, tel. 8 658 58 791, el. p. donata.telisauskaite@socmin.lt ir ministerijos Socialinio draudimo skyriaus patarėja Vilma Pėčė, tel. 8 658 60 623, el. p. vilma.pece@socmin.lt, o Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektą – ministerijos Socialinio draudimo skyriaus patarėja Indrė Lankelienė, tel. 8 675 31 166, el. p. indre.lankeliene@socmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto dėl Įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui projektas, 1 lapas.
2. Įstatymų projektai ir jų lyginamieji variantai, 17 lapų.
3. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 9 lapai.
4. Įstatymų projektų antikorupcinio vertinimo pažymos, 12 lapų.

Ministrė

Monika Navickienė

Donata Telišauskaitė-Čekanavičė, tel. 8 706 63 796, el. p. dalia.cekatauskiene@lr.lt
 Indrė Lankelienė, tel. 8 675 31 166, el. p. indre.lankeliene@socmin.lt
 Vilma Pėčė, tel. 8 658 60 623, el. p. vilma.pece@socmin.lt